

A hévvizek kimosták a Gellérthegy belsejét

Sürgösen védekezni kell az összeomlás veszedelme ellen

A földtani társulat hidrológiai szakosztálya szerdán délután szakülést tartott, amelyen egymásután négy előadás hangzott el a budai új mélyfúrásokról és azoknak gyógyvizeiről. Az előadók minden oldalról tárgyalták a főváros új hévvizeit és ezzel kapcsolatban néhány olyan kérdés is szóba került, amelyek a közönség legszélesebb rétegeiben is feszült érdeklődést válthatnak ki. Így elsősorban új megállapítások hangzottak el a Gellérthegyről, a szakértők adatai szerint úgy látszik, hogy a Citadella terhét hordozó öreg hegy igen komoly válsággal fenyegeti az egész fővárost.

A szakülésen elsőnek Weszelszky Gyula dr. egyetemi tanár számolt be a budai hévvizek rádiumemanáció-tartalmáról. Elmondotta, hogy ezek a hévvizek tudvalevőleg a budai hegységek alapközetének, a dolomitnak repedésein át szállnak föl a mélyből a felszín közelébe, vagy a felszínre, az egyes források az ilyen repedés-rendszerek felszíni végét jelzik. Ezek a repedések nem üresek, mindenütt kitölti őket a finom dolomithomok, a nagy nyomás alatt álló víz ezen a homokon sajtolódik át, míg eljut a felszínre. A dolomitot állandóan mállasztja és bomlasztja a repedéseiben keringő víz. A hévvizekből, amint a zárt repedésekből kikerülve, szabad helyre érnek, rádióaktív gázbuborékok szabadulnak ki, amelyek kétségkívül hatással vannak a közetre. Bomlasztják és mállasztják a sziklát a vízgőzök is, ezenkívül ismeretes a víznek kémiai oldó hatása. A hévvizekben lévő kénhidrogének kénes savakká alakulnak át, ezek megtámadják a kevésbé ellenálló dolomitot.

A Tabán új gyógyviz-kincsei

Pávay Vajna Ferenc dr. főbányatanácsos, főgeológus előadása következett ezután a tabáni új gyógyforrásokról. A főváros polgármestere Wendl Aladár dr. és Weszelszky Gyula professzorokat és Pávay Vajna Ferenc főbányatanácsos, főgeológust bízta meg azzal, hogy a lerombolt Tabán területén fúrópontokat jelöljenek ki új gyógyforrások kutatására. A közösen végzett tanulmányok alapján két fúrópontot a Szent Imre-fürdő közelében, egyet a Fehérsas-tér keleti sarkán, egyet pedig a Rudasfürdő mellett, az alsó Dunaparton jelöltek ki. A Fehérsas-téri fúrás fedezet hiányában félbemaradt, miután körülbelül száz méter mélységet értek el. A másik három fúrás eredményes volt, amiről egyébként az Uj Magyarság már ismételtén beszámolt. A Szent Imre-fürdővel szemben létesített fúrás kétszáz méter mélységből percenként mintegy kétszáz liter negyvennyolcfokos kénes vizet ad, hasonló vizet kapnak a Szent Imre-fürdő mellett létesített második fúrásból is. A Rudasfürdő alatt, a Dunaparton telepített fúrás különösen bővizű volt, percenként mintegy 390 liter kénes melegvizet adott, százméteres mélységből. Amennyiben ezen a ponton kétszáz méterig folytatják a fúrást, 55–60 fokos, tehát fűtésre is alkalmas melegviz várható.

A Fehérsas-tér sarkán létesített félbemaradt fúrás rendkívül érdekes jelenséggel szolgált: tíz méter mélységben negyvenháromfokos hévvizet találtak. Tovább haladva, a hőmérséklet hirtelen csökkent,

Ilyen módon a dolomitszikla szakadatlanul átalakul dolomitporrá vagy homokká, sok helyen több méter vastag rétegek vannak, idő multával mindig kevesebb lesz a sziklára közet, de mindig több a porózus omladó anyag. Így elsősorban a Gellérthegy belseje már valószínűleg szivacsos szerkezetű, az egészet át meg átjárja a víz, a magasabb rétegekben pedig a vízgőzök és gázok.

Ismertette ezután Weszelszky professzor az egyes források rádiumtartalmára vonatkozó adatokat. Rámutatott arra, hogy a rádiumot éppen a repedéseket kitöltő dolomithomokban találjuk meg és a források rádiumtartalmukat akkor veszik fel, amikor ezen a dolomithomokon átszűrődnek. Legnagyobb rádiumtartalma a Rudasfürdő egyik forrásának, a Rákóczi-forrásnak van, literenként 108.1 eman. A Rákóczi-forrástól távolodva, minden irányban kisebb rádiumtartalmú vizeket találunk. Ezért balneológiai szempontból első sorban a Rákóczi-forrás környékén kell telepíteni új fúrásokat, amelyeknek révén nagy rádiumtartalmú vizeket kaphatunk, az eddigi jelek szerint kellő mennyiségben. A legutóbbi tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy új vizek megnyitása egyáltalán nem, vagy csak igen kis mértékben befolyásolja a meglévő források vízhozamát.

Ematt Kálmán dr. ismertette ezután a tabáni új hévvizek kémiai elemzésének adatait, amelyek szerint kémiai szempontból az összes budai hévvizek szinte testvérvizeknek tekinthetők. A bennük oldott anyagoknak arányszámánál csak kis eltéréseket tapasztalhatunk.

azután megint fokozatosan emelkedett. Száz méter mélységben, a fúróluk fenekén, 38.5 fok volt a hőmérséklet, tehát még mindig jelentékenyen kevesebb, mint tíz méternél. Kétségtelen, hogy az a melegviz, amelyet tíz méternél elértek, a kőzetnek valamilyen repedésén át a többinél rövidebb útvonalon jött a melegviz-tartó medencéből. Az is nyilvánvaló, hogy ez a víz a felsőbb rétegek felé vezető útjában erősen lehűlt, hogy ha tehát sikerül az eredeti helyén, a mélységben megtalálni, negyvenhárom foknál jelentékenyen melegebb vizet kapunk. Ezen a helyen tehát ugyancsak komoly eredménnyel bíztanak azok a kutatások, amelyek fűtésre alkalmas melegvizet akarnak biztosítani a főváros számára.

Ismertette ezután Pávay Vajna Ferenc dr. a szakértő-bizottság jelentését, amely szerint a tabáni fúrások igazolták, hogy a Tabánban lehet új gyógyforrásokat fakasztani. Az új gyógyforrások vize melegebb a Szent Imre-fürdő régi forrásainak vizénél, kiömlenek a felszínre, míg a régi források nyugalmi nivója a felszín alatt volt, és rádiumemanáció és kén-tartalmuk pedig balneológiai szempontból nagy értéket jelent. Geológiailag nagy nehézségeket kell még leküzdeni a további kutatásoknál, az eddigi tapasztalatok alapján azonban megállapítható, hogy a Tabán területén még új gyógyforrásokat lehet feltárni, sőt nagyobb mélységből számíthatunk épületek fűtésére alkalmas forró vizekre is. A legutóbb megnyitott hat új

termális gyógyforrás mindenestre jogos alapja ennek a reménységnek.

Mazalán Pál dr. főmérnök következett ezután, aki első sorban a Gellérthegy problémájával foglalkozott. Hivatkozott Weszelszky Gyula dr. professzor megállapításaira a hévvizeknek a kőzetre gyakorolt bomlasztó hatásaira vonatkozólag és felhívta a szakülés figyelmét a Gellérthegy problémájának fenyegető időszerűségére. A Gellérthegy belseje kétségkívül cdivas, vagy amint Weszelszky professzor mondomta, szivacsos szerkezetű. A Gellérthegy alatti források nyugalmi nivója mintegy két méterre van a dunaparti úttest alatt, a vízgőzök és gázok azonban feljutnak a Gellérthegy köztömegének felsőbb rétegeibe is, amelyekben szakadatlanul folytatják romboló munkájukat. Erről a romlásról tudunk, hiszen külső jelenségeivel is találkozunk már, nem tudjuk azonban, a belső mállás mennyire haladt előre, miután

A hévvizek szakadatlanul bontják-mállasztják a Gellérthegyet

A Gellérthegyen eddig is, ismételtén voltak már sziklaomlások, amire a felületet megvizsgálták és egyes repedéseket cementtel betömtek, hogy az esővíz beszívargását megakadályozzák. Ez a felületi kezelés nem sokat jelent, amikor a hegy belsejében tovább terjed a betegség. A hévvizek bomlasztó munkája előbb-utóbb teljesen megbontja a Gellérthegy szerkezetét és akkor előre nem is sejtethető, nagyarányú beomlások következhetnek. Miután a belső viszonyokat nem ismerjük, azt sem tudjuk, hogy mikor következhetnek be hasonló jelenségek, éppen úgy érhetnek meglepetések bennünket már a legközelebbi jövőben, mint esetleg csak évszázadok elmultával.

Míndezeknek alapján Mazalán Pál dr. sürgette a Gellérthegy belsejében fennálló viszonyok sürgős megvizsgálását és tanulmányozását. Ennek egyedüli módszere hatalmas sziklabarlang létesítése, amely a Rudasfürdő kazánháza felől nyílna valahol és behatolna mélyen a hegy belsejébe. A barlang mintegy két méterrel a források jelenlegi szintje fölött haladna és nagy tömedencében egyesítené az összes forrásokat. Ez a barlang megnyitná a megtámadott sziklarészeket és lehetővé tenné azok lefaragását, az ép kőzetrétegek megfelelő biztosítását, tehát azt, hogy a hegy további belső korhadásnak gátat vessünk.

A Gellérthegy sziklabarlangja balneológiai szempontból is felhasználható volna. Hasonló barlang létesítését legutóbb a szakkörök általános figyelmétől kísérvé, éppen balneológiai szempontból javasolta Balás Jenő bányamérnök. Előzetes tanulmányok rámutatott arra, hogy a budai fürdők forrásainak vizét szivattyúkkal és más berendezésekkel szállítják kifakadásuk helyéről a fürdőbe, útközben pedig ezek a vizek elvesztik rádiumtartalmuk, feloldott gáz és ásványi anyagtartalmuk egy részét. Teljes hatóerejükben és tisztaságukban ezeket a vizeket csak kifakadásuk helyén, tehát a hegy belsejében foghatnánk meg, az ilyen megfontolás alapján létesített sziklabarlangot pedig könnyűszerrel olyan balneológiai érdekességgé lehetne kiképezni, amelynek nincs párja a világon sehol. Ezt a balneológiai megfontolások alapján készített tervet nagy erővel támogatják és időszerűvé teszik a földtani megfontolások. A Gellérthegy kétségkívül rossz karban van és ha a főváros nem veszi száz százalékgig komolyan ezt a problémát, egy szép napon olyan égszakadásra, földindulásra ébredhet, amelyhez hasonlót nem látott soha. Sürgösen foglalkozni kell tehát a kérdéssel, mindenképp

Halló, Drágám!
Megvan már!

Férjeinknek ajándékol egy

Allegro

készüléket veszünk, mert elegáns és praktikus minden önbortválkozó számára. Bátoran egészen el van ragadtatva tőle, már hónapok óta a legkifogástalanabban egy és ugyanazzal a pengével borotválkozik.

Allegro

élesítő-fenőkészülékek.
Standard kivitel,
minden biztonsági penge
részére, nikkelezve P
21.—, feketében P 18.—.

Kapható
minden szaküzletben

Vezérképviselő:
Allegro, Sas-utca 7, Telefon 804-98

errevonatkozólag alapos vizsgálat még nem volt.

lehetővé kell tenni, hogy tisztán lássuk a Gellérthegy belső állapotát, kellő adatok alapján tájékozódhassunk arravonatkozólag, mit kell tenni és milyen sürgős az intézkedés.

A mindvégig feszült figyelemmel kísért előadásokat élénk vita követte, amelynek során a szakosztály tagjai egyértelműleg hangoztatták, hogy időszerűnek és sürgősnek tartják a Gellérthegy problémáját, amelyet nyomatékosan az illetékes hatóságok figyelmébe kell ajánlani.

Thuránszky László főispán az egyke elleni küzdelemről

Szekszárd, december 18.

Tolna vármegye törvényhatósági bizottsága szerdán délelőtt tartott rendes téli közgyűlésén Thuránszky László főispán megnyitóbeszédében rámutatott arra a pusztító veszedelemre, amelyet az egyke jelent.

— Az egyke ma már országos probléma — mondotta — s nemzeti, faji veszedelemmé növekedett, mert magyar fajunk életére kezd ki. A megyében az iskolai tanulók számának csökkenése mutatja az egyke pusztítását: 1931-től 1935-ig, négy év alatt 2691-gyel csökkent a vármegye elemi iskoláiba járó tanulók száma.

— Hirdessük valamennyien — folytatta — a szószékről, a gyülekezetekben, előadásokon és összejöveteleken, írásban és szóban, hogy tizenkétfélmillió magyar sírgödör-hez tessék meg az első kapavágást azok a magyar férfiak, akik önző gazdasági érdekek miatt nem akarnak gyermeket. Ne csak álmodozunk történelmi határainkról, hanem dolgozzunk céltudatosan és számoljunk azzal, hogy a Kárpátokövezte gyönyörű nagy magyar medencét meg kell majd tölteni fajtisza magyarsággal.

A főispán megnyitóbeszédében megemlékezett még a kormányzóné nyomorenyhító mozgalmáról és annak támogatását kérte, végül pedig kegyeletes szavakkal emlékezett meg a törvényhatósági bizottságnak az utolsó közgyűlés óta elhunyt tagjairól.

A közgyűlés tagjai figyelemmel és érdeklődéssel hallgatták meg a főispán nagyhatalmú beszédét.

Nem hirdetjük 40.— és 130.— pengős portable irógépeinket, mert ezek átészerek, vagy slány kivitelűek. Az ilyen irógépek és az ilyen hirdetés a törvényes szabályok ellenében. Ha jó — és így olcsó — irógépet óhajt venni,

CONTINENTAL irógépet vegyen!

Tökéletes, modern szerkezet, elsőrangú anyag, páratlan tartósság jellemzi a WANDERER A. G. irodagépgyártmányait.

Kérje ajánlatunkat vagy gépeink bemutatását. Keresse fel mintaraktárunkat és többszáz gép közül válassza ki az Önnek megfelelő árút! Olcsó árak, kedvező feltételek.

GOY és KOVALSZKY irodagépgyártó, Budapest, V., Nádor-utca 11. szám